

Undervisningsopplegg:

Trygg og ansvarlig bruk av KI i skolearbeid

Kunstig intelligens (KI) kan være en nyttig hjelper i skolen. Den kan forklare vanskelige temaer, lage oppgaver, gi tilbakemeldinger og hjelpe med ideer til skriving. Men KI bør ikke brukes til juks, som å skrive hele innleveringer eller tenke for deg. Det betyr å bruke den med deg og ikke for. Se på den derfor som en veileder, ikke en snarvei. Læring skjer best når du selv er aktiv.

For å få mest mulig ut av KI, må du stille gode spørsmål og bruke den til å utforske, ikke bare få svar. Diskuter med medelever og læreren hvordan du kan bruke KI etisk og ansvarlig. Husk at den ikke alltid har rett, så sjekk informasjonen og tenk kritisk. KI er kun et verktøy, du er den som skal lære å bruk verktøyet på riktig måte.

Mål

- Forstå at generative språkmodeller ikke forstår språk. Opplæring i kunstig intelligent teknologi.
- Skjønne forskjellen hva som er greit å gjøre med KI i skolearbeid og hva som ikke er greit.
- Lære å bruke KI med deg for å utforske, planlegge, skrive og revidere tekster.
- Forstå viktigheten av å dokumentere bruk av KI i egne oppgaver.

Trinn 1: Hva er generativ KI? (Introduksjon)

Aktivitet:

1. Start med å spørre klassen: *Hva er kunstig intelligens? Hvor har dere sett eller brukt det før?* (f.eks. YouTube-anbefalinger, Snapchat-filtre, ChatGPT).
2. Forklar kort hva generativ KI er: *En teknologi som kan lage tekst, bilder, lyd og mer basert på det vi ber den om.*
3. Vis og gå igjennom plakaten og forklar at vi skal lære hvordan vi kan bruke KI på en ansvarlig måte i skolearbeid.

Trinn 2: Gruppeoppgave - Hvordan kan KI hjelpe oss i skolearbeid? (Utforsking)

Gjennomføring:

1. Del klassen inn i grupper etter punktene i plakaten
2. Hver gruppe skal lese, diskutere og utføre aktivitetene til sin del.
3. Gruppene presenterer kort hva de har lært for resten av klassen til slutt.
4. Klipp ut hvert gruppekort og gi til gruppene.

-----Gruppekort

Gruppe A: Forståelse og idéutvikling

Mål: Lære hvordan KI kan hjelpe med å få ideer og forstå et tema bedre.

Oppgaver:

- ✓ Be KI forklare et vanskelig tema på en enkel måte.
- ✓ Spør KI om ulike synsvinkler på et tema (f.eks. «Hva er fordelene og ulempene med kunstig intelligens?»).
- ✓ Lag en tankekart-struktur med hjelp fra KI.

Refleksjon: Hva var nyttig? Hva måtte vi fortsatt gjøre selv?

Gruppe B: Planlegging og strukturering

Mål: Lære hvordan KI kan hjelpe med å organisere en tekst før skriving.

Oppgaver:

- ✓ Be KI lage en disposisjon for en tekst om et valgt tema.
- ✓ Spør KI hvordan en god innledning bør bygges opp.
- ✓ Finn ut hvordan en konklusjon kan kobles til innledningen.

Refleksjon: Hvordan kan dette gjøre skriveprosessen lettere?

Gruppe C: Første utkast

Mål: Lære hvordan KI kan hjelpe med å skrive et første utkast – men også hvorfor det ikke bør brukes ukritisk.

Oppgaver:

- ✓ Be KI skrive et kort avsnitt om et tema.
- ✓ Les gjennom og diskuter: Hva fungerer? Hva er svakt eller unøyaktig?
- ✓ Test hvordan dere kan få bedre resultater ved å gi mer detaljerte instruksjoner.

Refleksjon: Hva må vi alltid dobbeltsjekke selv?

Gruppe D: Flere revideringer

Mål: Forstå hvordan KI kan hjelpe med å forbedre en tekst.

Oppgaver:

- ✓ Skriv et kort avsnitt selv og be KI gi forslag til forbedringer.
- ✓ Test hvordan KI kan gjøre teksten mer presis og tydelig.
- ✓ Diskuter: Endret KI meningen med det dere skrev?

Refleksjon: Hvordan kan vi bruke dette uten at teksten mister vår egen stemme?

Gruppe E: Vurdering og tilbakemelding

Mål: Se hvordan KI kan brukes til å vurdere og gi tilbakemelding på en tekst.

Oppgaver:

- ✓ Be KI gi tilbakemelding på en tekst dere har skrevet.
- ✓ Diskuter: Er tilbakemeldingen nyttig? Er den konkret nok?
- ✓ Test hvordan dere kan be KI om mer spesifikke råd.

Refleksjon: Hvordan kan vi kombinere KI med menneskelig vurdering?

Gruppe F: Tilpasning og sluttredigering

Mål: Lære hvordan KI kan hjelpe med språk, rettskriving og klarhet.

Oppgaver:

- ✓ Be KI sjekke grammatikk og stavefeil i en tekst dere har skrevet.
- ✓ Spør hvordan dere kan gjøre teksten mer flytende.
- ✓ Diskuter: Ble teksten bedre, eller mistet den noe viktig?

Refleksjon: Hvordan kan vi bruke KI til språkvask uten å miste vår egen stemme?

Kort presentasjon om aktiviteten

- Gruppene presenterer kort hva de har lært for resten av klassen. De skal også vise til én fordel og én ulempe.

Trinn 3: praktisk oppgave – Slik bruker vi KI i skriveprosessen (arbeidsmåter)

Aktivitet:

1. **Velg en oppgave:** Be elevene velge et tema de skal skrive en kort tekst om (f.eks. "Fordeler og ulemper med sosiale medier").
2. **Bruk KI til forskjellige trinn:**
 - *Idéutvikling:* La elevene spørre KI om ideer til temaet.
 - *Planlegging:* Bruk KI til å lage en disposisjon.
 - *Skriving:* La elevene be KI lage et utkast basert på disposisjonen.
 - *Revidering:* Be dem bruke KI til å forbedre argumenter og få tilbakemelding.

- *Redigering:* Bruk KI til å sjekke grammatikk og flyt.

3. Sammenligning og refleksjon:

- Hva var nyttig med KI?
- Hva måtte de selv gjøre?
- Hvordan kan KI brukes uten at det føles som juks? Bruker de det med seg eller for seg?

Trinn 4: Dokumentasjon og etikk (refleksjon)

Aktivitet:

1. Gå gjennom seksjonen om *dokumentasjon* fra plakaten.
2. Diskuter hvorfor det er viktig å oppgi når KI har vært brukt i oppgaver.
3. La elevene skrive en kort fortsettelse på teksten de skrev i trinn 3. Her skal de følge de fire punktene fra plakaten under *Dokumentasjon*. De skal også legge ved en kort refleksjonstekst til slutt om: *Hvordan brukte jeg KI, og hvordan hjalp det meg?*

Trinn 5: Evaluering og avslutning (oppsummering)

Aktivitet:

1. Gjennomfør en quiz eller Kahoot basert på plakaten for å sjekke hva de har lært.
2. Be elevene skrive en setning om hva de synes var mest nyttig.
3. Avslutt med en felles oppsummering: Hvordan kan vi bruke KI som et verktøy, men samtidig lære og utvikle oss?

Trinn 6: Individuelt arbeid med egenvalgt skriveoppgave

Aktivitet:

- **Velg en oppgave:**
B elevene velge et tema de skal skrive en tekst om, for eksempel "*Er lekser nødvendig for læring*". Ta dem igjennom prosessene med hjelp av ledetekstene under.
- **Ledetekster til de ulike prosessene:**
 - **Idéutvikling (A):**
"Kan du forklare [tema] sånn at en 13-åring forstår det?"
"Hva er de viktigste fordelene og ulempene med [tema]?"
"Kan du lage en liste eller et tankekart over ideer om [tema]?"
"Hva er det folk ofte misforstår om [tema]?"
 - **Planlegging (B):**
"Kan du lage en disposisjon som viser hvordan jeg kan bygge opp en tekst om [tema]?"
"Hvordan starter jeg en tekst om [tema] på en spennende måte?"
"Hvordan kan jeg avslutte teksten min slik at den henger sammen med starten?"
"Hvem kan lese denne teksten, og hvordan kan jeg skrive så de forstår?"

- **Skriving (C):**
 - "Kan du skrive et kort avsnitt om [tema]?"*
 - "Gi meg et eksempel på en bra start på en tekst om [tema]."*
 - "Hvordan kan jeg lage en tydelig mening eller påstand om [tema]?"*
 - "Skriv et avsnitt som viser både positive og negative sider ved [tema]."*
- **Revidering (D):**
 - "Her er et avsnitt jeg har skrevet om [tema]. Hvordan kan jeg gjøre det bedre?"*
 - "Kan du hjelpe meg å gjøre teksten min tydeligere og lettere å forstå?"*
 - "Hvordan kan jeg forklare meningene mine bedre i denne teksten?"*
 - "Ble teksten min forandret for mye, eller høres den fortsatt ut som meg?"*
- **Vurdering og tilbakemelding (E)**
 - "Kan du lese teksten min om [tema] og si hva som er bra, og hva jeg kan forbedre?"*
 - "Er meningene mine sterke nok? Hvordan kan jeg gjøre dem tydeligere?"*
 - "Hvordan kan jeg gjøre teksten min mer spennende å lese?"*
 - "Er teksten min lett å forstå og godt organisert?"*
- **Tilpassing og sluttredigering (F)**
 - "Kan du sjekke om det er noen skrivefeil i teksten min?"*
 - "Hvordan kan jeg få teksten min til å flyte bedre?"*
 - "Passer språket i teksten min til dem som skal lese den?"*
 - "Er teksten min skrevet riktig i forhold til oppgaven vi fikk?"*
- **Refleksjon:**

Etter at teksten er ferdig, reflekter over hvordan KI hjalp deg i prosessen, og hva du måtte gjøre selv for å sikre at teksten ble din egen.
- **Kildeføring**

Husk at de skal bruke punktet om dokumentasjon nederst i teksten sin, der de forklarer hva de har brukt KI til.